

EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN BAŞARI YÖNELİMLERİ VE E-ÖĞRENMEYE YÖNELİK TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN İNCELENMESİ

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN THE FACULTY OF
EDUCATION STUDENTS' SUCCESS ORIENTATION AND ATTITUDES TOWARDS E-
LEARNING

Ferdi BAHADIR¹

Öz

Bu çalışmanın amacı, eğitim fakültesi öğrencilerinin başarı yönelimleri ve e-öğrenmeye yönelik tutumları arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. Araştırma ilişkisel tarama yöntemine göre yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu, bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesi öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak e-öğrenmeye yönelik tutum ölçeği ve 2x2 başarı yönelimleri ölçeği (revize formu) kullanılmıştır. Öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik tutumlarını incelemek amacıyla betimsel istatistikler kullanılmıştır. Ölçeklerden elde edilen görüşlerin değerlendirilmesinde bağımsız gruplar t testinden yararlanılmıştır. Ayrıca ölçek alt boyutları arasındaki ilişkiyi belirlemek için korelasyon analizi yapılmıştır. Öğrencilerin teknoloji kullanma eğilimleri ile performans yaklaşma ve performans kaçınma hedef yönelimleri arasında pozitif, memnuniyet alt boyutu ile performans kaçınma hedef yönelimi arasında pozitif anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Öğrencilerin başarı yönelimleri ile e-öğrenmeye yönelik tutumları arasındaki ilişkilerin çok düşük düzeyde olduğu görülmüştür. Bu bağlamda çalışmanın farklı örneklerde tekrarlanması önerilmektedir. Konuya ilişkin, e-öğrenmeye yönelik tutumun değişimini ve öğrenci başarısını ortaya koyan deneysel ve nitel çalışmalar yapılabilir.

Anahtar Kelimeler: E-öğrenme, başarı yönelimleri, ilişkisel tarama, öğretmen yetiştirme.

Abstract

The aim of this study is to examine the relationships between education faculty students' success orientation and attitudes towards e-learning. Therefore, the research was carried out according to the correlational survey method. The study group of the research consists of the education faculty students of a state university. E-learning attitude scale and 2x2 success orientations scale (revised form) were used as data collection tool. Descriptive statistics were used to examine students' attitudes towards e-learning. Independent groups t test were used to evaluate the opinions obtained from the scales. In addition, correlation analysis was conducted to determine the relationship between scale sub-dimensions. A positive and significant relationship was found between students' tendency to use technology and performance approach and performance avoidance goal orientations, satisfaction sub-dimension and performance avoidance goal orientation. It has been observed that the relationships between students' success orientations and their attitudes towards e-learning are at a very low level. In this context, it is recommended to repeat the study in different samples. Experimental and qualitative studies on the subject can be conducted to demonstrate the change of attitude towards e-learning and student success.

Keywords: E-learning, success orientations, correlational survey, teacher training.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü,
ferdibahadir@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-4777-4762

1. GİRİŞ

Çağın getirdiği yenilikler, insanlara alışılmıştan dışında farklı yaşam durumları sunmaktadır. Özellikle gelişen teknoloji, birçok sektörü etkilediği gibi eğitim-öğretim faaliyetlerini de farklı boyutlara taşıyarak, bilgiye ulaşmak artık daha kolay bir hale gelmeye başlamıştır. Bu noktada, öğretimin elektronik ortamlarda yürütüldüğü, bilgi ve becerilerin teknolojik aygıtlar ile aktarıldığı e-öğrenme, öğrenme açısından önemli görülmektedir (Gülbahar, 2017). E-öğrenme, öğretme ve öğrenmenin başka bir yoludur (Govindasamy, 2001). Okul duvarlarını ortadan kaldıran e-öğrenme, öğrenci-öğretmen etkileşiminin mesafeler açısından tüm öğrencilerde eşit düzeye ulaşması bakımından önemli görülmektedir (Gökdaş & Kayri, 2005). E-öğrenmeye yönelik tutumun öğrencilerin e-öğrenme verimliliklerini etkilediği bilinmektedir (Berteau, 2009). Liaw, Huang ve Chen (2007) kişisel tutumların, bilgi teknolojilerinin bireysel kullanımını önemli derecede etkilediğini vurgulayarak, bireylerin e-öğrenmeye yönelik tutumlarını anlamının, uygun e-öğrenme ortamlarının oluşturulmasını kolaylaştırdığını ifade etmişlerdir.

Öğrenme ve başarı üzerinde etkisi olduğu düşünülen kavramlardan biri başarı yönelimleridir (Buluş, 2011). Başarı yönelimlerinin temelinde öğrencinin başarıyı kendi içinde bir amaç olarak hedeflemesi, ya da dış hedefler için bir araç olarak görmesi vardır (Somuncuoğlu & Yıldırım, 1999). Yani amaç yönelimi, öğrenme amaçlı ve performans amaçlı olmak üzere iki şekilde sınıflandırılmaktadır. Öğrenme amaçları öğrencinin öğrenmesini ve ustalığını geliştirmenin genel bir hedefini temsil ederken, performans amaçları, diğerlerinden daha iyi yetkinlik ve daha iyi performans gösterme hedefini temsil etmektedir (Pintrich, Conley & Kempler, 2003). Öğrenme ve performans amaçlarını, istenen sonuçlara ulaşmanın temsili yaklaşma amaçları ve olumsuz sonuçlardan uzaklaşmanın temsili kaçınma amaçları şeklinde ifade eden Elliot ve McGregor (2001), başarı amaçlarını öğrenme-yaklaşma, öğrenme-kaçınma, performans-yaklaşma ve performans-kaçınma olarak dört alt boyutta ele almaktadırlar. Öğrenme amaçlı birey, öğreneceği konuya hâkim olmayı, yetenek göstermekten ziyade kişisel bir başarı göstermeye çalışır. Performans amaçlı bireyler ise üstün bir yetenek göstermek veya yetersizlik göstermekten kaçınmak için çabalarlar. Başkalarının başarısızlığı bu bireylerin kendilerini yeterli hissetmelerini sağlar, ya daha az çabayla başarıyı hedeflerler (Lemyre, Roberts & Ommundsen, 2002).

Öğrencileri motive eden nedir sorusuna teorik bir cevap sunduğu düşünülen başarı yönelimlerinin (Akın & Çetin, 2007) e-öğrenmeyi etkileyebilecek bir değişken olduğu düşünülmektedir. Can, Özdemir, Türksöy Işım (2020) e-öğrenmeye yönelik tutumun motivasyondan etkilendiğini vurgulamaktadır. Haznedar (2012) üniversite öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik tutumları ile motivasyon türü arasında anlamlı bir farkın olduğunu ve içsel motivasyon türüne sahip öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik tutumlarının daha olumlu olduğunu ifade etmiştir. E-öğrenmeye ilişkin alanyazında farklı çalışmalar bulunmaktadır (Abbasi Kasani & Shams, 2018; Adıgüzel & Dolmacı, 2018; Cidral, Oliveira, Felice & Aparicio, 2018; Eom & Ashill, 2018; Gelibolu, Bayır & Ünal, 2017; Haznedar & Baran, 2012; Özcan, Gökçearslan, Solmaz, Seferoğlu, Kukul & Karademir, 2018; Wagner, Hassanein & Head, 2008). Bunlardan bazıları e-öğrenmeye yönelik tutumun öğrenci özelliklerine göre değişebildiğini göstermektedir. Çoban & Tezci (2019) öğretmenlerle yaptıkları çalışmalarında e-öğrenmeye yönelik tutumun cinsiyet ve branşlar açısından anlamlı olarak farklılaştığını, mesleki kıdem ve eğitim durumu açısından anlamlı olarak farklılaşmadığını tespit etmişlerdir. Korucu ve Ertekin (2020) KPSS kursunda eğitim gören adaylar ile yürüttükleri çalışmalarında; e-öğrenmeye

yönelik tutumun sınıf, cinsiyet, haftalık internet kullanım süresi, öğrenme şekillerine ve sahip oldukları motivasyon türüne göre anlamlı bir farklılık bulamamışlardır. Şentürk (2016) öğretmenlerle yapmış olduğu çalışmasında e-öğrenmeye yönelik tutumun cinsiyet, öğrenim durumu ve görev yerine göre anlamlı olarak farklılaştığını, branş ve mesleki açıdan anlamlı olarak farklılaşmadığını bulmuşlardır. Kar, Saha ve Mondal (2014) öğretmen adayları ile yaptıkları çalışmalarında öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik tutumlarının cinsiyet ve ikametgâh gibi değişkenlere göre anlamlı bir farklılık göstermediğini tespit etmişlerdir. Peytcheva-Forsyth, Yovkova, ve Aleksieva (2018) e-öğrenmeye yönelik tutumun cinsiyet, yaş ve alana göre anlamlı olarak farklılaştığını ifade etmişlerdir. Boateng vd. (2016) öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik tutumlarının yalnızca teknolojiden değil sosyal ve davranışsal faktörlerden de etkilendiğini ifade etmişlerdir.

Giderek yaygınlaşan e-öğrenme sistemleri, küresel bir salgın olan yeni korona virüsü ile mücadele kapsamında birçok ülkede yaygın olarak kullanılmaya başlamıştır. Bu noktada, dünya genelinde, milyonlarca kişi açık ve uzaktan eğitim yoluyla eğitim görmeye başlamıştır (Can, 2020). Bu bağlamda, e-öğrenmeye yönelik tutum ve e-öğrenme başarısı üzerinde etkisi olduğu düşünülen değişkenlerin araştırılması sürecin verimliliği açısından önemli görülmektedir. Kurnaz ve Ergün (2019) e-öğrenme ortamlarında öğrenen özelliklerinin araştırılmasının, e-öğrenme ortamlarının daha etkili tasarlanması açısından önemli olduğunu belirtmektedirler. Bu çalışmada öğrencilerin başarı yönelimleri ile e-öğrenmeye yönelik tutumları incelenmiştir. Farklı başarı yönelimlerine sahip bireylerde, e-öğrenmeye yönelik tutumun nasıl değiştiği önemli görülmektedir. Öğrencilerin başarı yönelimleriyle birlikte e-öğrenme tutumları bilinirse, bireylerin e-öğrenme başarıları hakkında tahminde bulunulabileceği düşünülmektedir. Öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik sergiledikleri olumlu tutumlar, öğretmenin işini kolaylaştıracak, kendilerinin ise kurumun beklentilerine uygun davranmalarını sağlayacaktır (Mishra & Panda, 2007). Ayrıca e-öğrenmenin algılanan faydası ve e-öğrenmeye yönelik tutumun, e-öğrenmenin en iyi yordayıcıları olduğu belirtilmiştir (Mehra & Omidian, 2011). Öğrenci özellikleri ve beklentilerinin e-öğrenme başarısını doğrudan etkilediği belirtilirken, en iyi etkileşimin eğitimcinin öğrenciyi iyi tanımasıyla gerçekleşeceği ifade edilmektedir (Baran, Kılıc, Bakar & Çağıltay, 2010). Bu bağlamda, bu çalışmanın amacı, eğitim fakültesi öğrencilerinin başarı yönelimleri ve e-öğrenmeye yönelik tutumları arasındaki ilişkilerin incelenmesi olarak belirlenmiştir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt amaçlara yer verilmiştir:

1. Öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik tutum ortalamaları nasıl değişmektedir?
2. Öğrencilerin başarı yönelimleri ile e-öğrenmeye yönelik tutumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
3. Öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik tutumları cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Bu çalışmanın amacı, eğitim fakültesi öğrencilerinin başarı yönelimleri ve e-öğrenmeye yönelik tutumları arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. Dolayısıyla araştırma ilişkisel tarama modeline göre yürütülmüştür. İlişkisel tarama modelleri birden çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişimin var olup olmadığını, varsa bu ilişkinin derecesini ortaya koymayı amaçlayan araştırma modelleridir (Karasar, 2009).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesinde, Türkçe eğitimi, Okul öncesi, Resim iş eğitimi ve Rehberlik ve psikolojik danışmanlık bölümlerinde öğrenim gören toplam 274 öğrenciden meydana gelmiştir. Araştırma 2020-2021 bahar yarıyılında gerçekleştirilmiştir. Belirtilen dönemde öğrenciler üniversitenin uzaktan öğrenme yönetim sistemi üzerinden uzaktan eğitim görmüşlerdir. Dersleri eşzamanlı ya da kayıttan takip etmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin öğrenme yönetim sistemine ödev yükleme ve çevrimiçi sınav gibi tecrübeleri bulunmaktadır. Örneklemi oluşturan öğrencilere ilişkin bazı bilgiler Tablo 1’de belirtilmiştir.

Tablo 1. Çalışma grubuna ilişkin bilgiler

	N	%
Cinsiyet	Kadın	205
	Erkek	69
	Toplam	274

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin 205’i (%74,8) kadın, 69’u (%25,2) erkek olmak üzere toplam katılımcı sayısı 274’tür.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri toplanmadan önce XXX Üniversitesinden etik kurulundan onay alınmıştır. Araştırmada kullanılan veri toplama araçları online anket uygulaması olan Google Formlar aracılığıyla öğrencilere ulaştırılarak veriler toplanmıştır. Formun ana sayfasında çalışmanın amacı, kapsamı ve verilerin gizliliği ile ilgili katılımcılara bilgi verilmiş ve katılımın gönüllük esasına dayandığı belirtilerek, isteyen öğrencilerin onayları doğrultusunda araştırmaya katılımı sağlanmıştır.

E-öğrenmeye yönelik tutum ölçeği

Araştırmada öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik tutum düzeylerini belirlemek için Biçer ve Korucu (2020) tarafından geliştirilen e-öğrenmeye yönelik tutum ölçeği (EÖYT) kullanılmıştır. Bu ölçek 23 madde ve dört alt boyuttan (teknoloji kullanma eğilimi, memnuniyet, motivasyon, kullanışlılık) oluşmaktadır. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayıları bütünü için .90, teknoloji kullanma eğilimi alt boyutu için .87, memnuniyet alt boyutu için .83, motivasyon alt boyutu için .84, kullanışlılık alt boyutu için .81, olarak hesaplanmıştır. Dörtlü likert tipindeki ölçek 4: Tamamen Katılıyorum; 3: Katılıyorum; 2: Katılmıyorum; 1: Hiç Katılmıyorum şeklinde puanlanmaktadır.

Başarı yönelimleri ölçeği

Araştırmada öğrencilerin başarı yönelimlerini belirlemek için Arslan ve Akın (2015) tarafından geliştirilen 2x2 başarı yönelimleri ölçeği (revize formu) (BY) kullanılmıştır. Bu ölçek 12 madde ve dört alt boyuttan (öğrenme yaklaşma, öğrenme kaçınma, performans yaklaşma, performans kaçınma) oluşmaktadır. Ölçeğin alt boyutları ayrı ayrı puanlanmakta olup ölçekten toplam puan alınamamaktadır. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayıları öğrenme yaklaşma alt boyutu için .83, öğrenme kaçınma alt boyutu için .77, performans yaklaşma alt boyutu için .89, performans kaçınma alt boyutu için .83 olarak hesaplanmıştır. Beşli likert tipindeki ölçek 5: Tamamen Katılıyorum; 4: Katılıyorum; 3: Kararsızım; 2: Katılmıyorum; 1: Hiç Katılmıyorum şeklinde puanlanmaktadır.

2.4. Verilerin Analizi

Öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik tutumları ve başarı yönelimlerini incelemek amacıyla betimsel istatistikler (ortalama, standart sapma) kullanılmıştır. Ölçeklerden elde edilen görüşlerin değerlendirilmesinde bağımsız gruplar t testi analizinden yararlanılmıştır. Ayrıca ölçek alt boyutları arasındaki ilişkiyi belirlemek için korelasyon analizi yapılmıştır. Ön analizler için öncelikle verilerin normal dağılıp dağılmadığını gösteren çarpıklık-basıklık (-1 - +1) değerleri ve varyansların homojenliği (Levene F Testi) incelenmiştir. Bu analizler sonucunda verilerin normal dağıldığını ve parametrik istatistiklere uygun olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin, e-öğrenmeye yönelik tutum ölçeğinden almış oldukları puanların yorumlanmasında $n-1/n$ formülünden yararlanılarak tablo 2’de belirtilen puan aralıkları kullanılmıştır.

Tablo 2. E-öğrenmeye yönelik tutum ölçeğine ilişkin puan aralıkları

Puan Aralıkları	Düzye
3,26-4,00	Çok yüksek
2,51-3,25	Yüksek
1,76-2,50	Düşük
1,00-1,75	Çok düşük

Tablo 2’ye göre 3,26-4,00 arası çok yüksek, 2,51-3,25 arası yüksek, 1,76-2,50 arası düşük, 1,00-1,75 arası çok düşük e-öğrenmeye yönelik tutum düzeyini göstermektedir.

3. BULGULAR

3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt amacına ilişkin bulgulara ulaşmak amacıyla, öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik tutum ölçeğine verdikleri yanıtların ortalama ve standart sapma değerlerine bakılmıştır. Bu analize ilişkin sonuçlar Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik tutum düzeyleri

	N	X	SS
E- öğrenme tutum			
Teknoloji kullanma eğilimi	274	2.78	.68
Memnuniyet	274	2.50	.71
Motivasyon	274	2.25	.80
Kullanışlılık	274	2.36	.69
Ölçeğin Tümü	274	2.47	.57

Tablo 3’e göre, öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik tutumlarına bakıldığında ölçeğin tümünde ($X=2.47$; $SS=.57$) düşük olduğu görülmüştür. Ölçeğin alt boyutlarına bakıldığında teknoloji kullanma eğilimi düzeylerinin yüksek olduğu ($X=2.78$; $SS=.68$); memnuniyet ($X=2.50$; $SS=.71$), motivasyon ($X=2.25$; $SS=.80$) ve kullanışlılık ($X=2.36$; $SS=.69$) düzeylerinin düşük olduğu görülmüştür.

3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt amacına ilişkin bulgulara ulaşmak amacıyla, öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik tutumları ve başarı yönelimleri arasındaki ilişkiye korelasyon analiziyle bakılmıştır. Bu analize ilişkin sonuçlar Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4. EÖYT ile BY ölçekleri arasındaki ilişki

Faktörler	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Teknoloji kullanma eğilimi (1)	r P	1							
Memnuniyet (2)	r P	.342** .000	1						
Motivasyon (3)	r P	.318** .000	.756** .000	1					
Kullanışlılık (4)	r P	.555** .000	.495** .000	.523** .000	1				
Öğrenme yaklaşma (5)	r P	-.050 .411	.013 .826	.071 .240	-.089 .141	1			
Öğrenme kaçınma (6)	r P	-.016 .790	-.097 .108	-.066 .273	-.115 .057	.570** .000	1		
Performans yaklaşma (7)	r P	.158** .009	.093 .123	.068 .259	.045 .458	.356** .000	.209** .001	1	
Performans kaçınma (8)	r P	.145* .017	.130* .032	.114 .060	.040 .510	.397** .000	.254** .000	.684** .000	1
EÖYT tümü (9)	r p	.699** .000	.816** .000	.826** .000	.801** .000	-.014 .819	-.093 .127	.114 .059	.135* .025

*p<.05, **p<.001

Tablo 4' e bakıldığında EÖYT ölçeğinin tümü ile BY ölçeğinin performans kaçınma alt boyutu arasında ($r=.135$, $p<.025$) pozitif yönde ve anlamlı düzeyde ilişki bulunmuştur. Ayrıca EÖYT ölçeğinin teknoloji kullanma eğilimi alt boyutu ile BY ölçeğinin performans yaklaşma alt boyutu ($r=.158$, $p<.009$) ve performans kaçınma alt boyutu arasında ($r=.145$, $p<.017$) pozitif yönde ve anlamlı düzeyde ilişkiler bulunmuştur. EÖYT ölçeğinin memnuniyet alt boyutu ile BY ölçeğinin performans kaçınma alt boyutu arasında ($r=.130$, $p<.032$) pozitif yönde ve anlamlı düzeyde ilişki bulunmuştur.

3.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt amacına ilişkin bulgulara ulaşmak amacıyla e-öğrenmeye yönelik tutum ölçeğinin tümü ve alt boyutlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığı t testi ile araştırılmıştır. Bu duruma yönelik bulgular Tablo 5'de özetlenmiştir.

Tablo 5. EÖYT ölçeğinin cinsiyete göre karşılaştırıldığı t-testi sonuçları

Ölçek	Boyut	Cinsiyet	N	X	ss	sd	t	P
E- öğrenme yönelik tutum	TKE	Kadın	205	2,76	,64	272	-1,072	.336
		Erkek	69	2,86	,79			
	ME	Kadın	205	2,45	,70	272	-1,858	.064
		Erkek	69	2,64	,74			
	MO	Kadın	205	2,19	,79	272	-2,056	.041*
		Erkek	69	2,42	,84			
	KU	Kadın	205	2,30	,67	272	-2,566	.011*
		Erkek	69	2,55	,71			
	ÖT	Kadın	205	2,76	,64	272	-2,419	.021*
		Erkek	69	2,86	,79			

*p<.05

Tablo 5'deki bulgulara göre EÖYT ölçeğinin tümü ($t(272)=-2,419, p<.05$), motivasyon ($t(272)=-2,056, p<.05$) ve kullanışlılık ($t(272)=-2,566, p<.05$) alt boyutlarında erkek öğrenciler lehine anlamlı fark belirlenirken, teknoloji kullanma eğilimi ve memnuniyet alt boyutu ile cinsiyet arasında anlamlı fark bulunamamıştır.

4. TARTIŞMA

E-öğrenmeye yönelik tutum ölçeğinin tümüne bakıldığında, öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik tutumlarının düşük olduğu görülmüştür. Ölçeğin alt boyutları açısından bakıldığında teknoloji kullanma eğilimi düzeylerinin yüksek, memnuniyet, motivasyon ve kullanışlılık düzeylerinin düşük olduğu görülmüştür. Barış (2015) benzer şekilde öğrencilerin e-öğrenmeye ilişkin tutumlarının düşük olduğunu vurgularken, Abbasi, Ayoob ve Memon (2020) öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik tutumlarını olumsuz olarak ifade etmişlerdir. Eroğlu ve Özbek (2018) ise e-öğrenmeye yönelik tutumun öğrencilerde nispeten yüksek olduğunu bulmuşlardır. Bunun dışında bazı araştırmalar öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik tutumlarını olumlu olarak ifade etmişlerdir (Dikbaş, 2006; Adewole-Odesi, 2014; Mehra & Omidian, 2011; Rafiq, Hussain & Abbas, 2020). Kar, Saha ve Mondal (2014) ise öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik tutumlarını yüksek olarak bulmuşlardır. Alanyazında araştırma sonuçlarına göre değişkenlik gösteren farklı bulgulara rastlanılmıştır. Bu durumun çalışılan örneklemden kaynaklanabileceği gibi öğrencilerin e-öğrenmeyi, bu öğrenme türünün farklı yönlerini dikkate alarak değerlendirebilmelerinden de kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Yani öğrencilerin e-öğrenmenin olum ve olumsuz yönlerinin olduğuna dair tutumlara sahip oldukları düşünülebilir. Özkul ve Aydın'ın (2012) da belirttiği gibi öğrencilerin geleneksel ve e-öğrenmenin avantajlarını bir arada tutan harmanlanmış öğrenmeyi benimsemelerinden kaynaklanıyor olabilir. Ayrıca bu çalışmada özellikle memnuniyet, motivasyon ve kullanışlılık açısından e-öğrenmeye yönelik tutumun düşük çıkması öğrencilerin e-öğrenmeyi çok fazla benimsemediklerini göstermektedir. Teknoloji kullanma eğilimi alt boyutunun yüksek çıkması, aslında öğrencilerin teknolojiyi kullanmak istedikleri, fakat ders için kullanmak istemedikleri şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca pandemi döneminin insanlar üzerinde önemli derecede psikolojik etkilerinin olduğu vurgulanmaktadır (Akat & Karataş, 2020). Pandemiye bağlı bu olumsuz etkilerin e-öğrenme süreçlerine de yansıdığı görülmüştür (Akcil & Basta, 2020). Diğer bir açıdan Kürtüncü (2020) uygulamalı derslerin uzaktan eğitimle yürütülemeyeceğini öne sürmektedir. Belirtilen bu durumların da öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik tutumlarını olumsuz yönde etkileyebileceği düşünülmektedir.

EÖYT ile BY arasındaki pozitif yönde ve anlamlı düzeyde ilişkiler bulunmuştur. Bu çalışmada e-öğrenmeye yönelik tutumun, performans amaçlarıyla pozitif ilişkisi her ne kadar düşük olsa da, performans yönelimli bireylerin e-öğrenmeye daha yatkın oldukları şeklinde yorumlanabilir. Performans yönelimli bireylerin yeteneklerini göstermek ya da yeteneksiz görünmekten kaçınmak amacıyla öğrendikleri için, öğrencilerin e-öğrenme ortamlarını yeteneklerini gösterebilecekleri ve yeteneksiz görünmekten kaçınabilecekleri bir platform olarak gördükleri şeklinde yorumlanabilir. Park, Lee ve Bae (2010) öğrencilerin başarı yönelimleri dikkate alınarak verilen öğrenme görevlerinin e-öğrenme başarısını artırdığını vurgulamıştır. Huang, Yang, Chiang ve Tzeng (2012) ise araştırmalarında e-portfolyo çalışmalarında, öğrenme amaç yönelimli öğrencilerin metabilişlerinin olumlu etkilendiğini ifade etmişlerdir.

Araştırma kapsamında EÖYT teknoloji kullanma eğilimi ve memnuniyet alt boyutlarında cinsiyete göre anlamlı bir fark görülmezken, ölçeğin tümü, motivasyon ve kullanışlılık alt boyutları açısından erkek öğrenciler lehine anlamlı düzeyde görüş farkı belirlenmiştir. Benzer şekilde e-öğrenmeye yönelik tutumun erkek öğrenciler lehine anlamlı

olarak farklılaştığını bulan çalışmalar mevcuttur (Sezer, 2016; Tekinarslan, 2008). Işık, Karakış ve Güler (2010) e-öğrenmeye yönelik tutumun kadın öğrenciler lehine anlamlı olarak farklılaştığını, Dikbaş (2006) ise kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha olumlu bir tutum içinde olduklarını raporlamışlardır. Bunun aksine Rafiq, Hussain ve Abbas (2020) erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre daha olumlu bir tutum içinde olduklarını vurgulamışlardır. E-öğrenmeye yönelik tutum ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık olmadığını belirten çalışmalar da mevcuttur (Ateş & Altun, 2008; Barış, 2015; Çiftci, Güneş, & Üstündağ, 2010; Durmusa & Kaya, 2011; Eroğlu & Özbek, 2018; Kar, Saha & Mondal, 2014; Öktem, 2020; Suri & Sharma, 2013). Araştırmalardaki bulgu farklılıklarının çalışılan örneklemden kaynaklanabileceği düşünüldüğü gibi kadın ve erkeklerin farklı doğalara sahip olabileceğinden de kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Işık, Karakış ve Güler (2010) kadınlar web tabanlı ortamlarda kendilerini daha iyi ifade ettikleri için e-öğrenmeye yönelik tutumlarının yüksek çıkabileceğini vurgulamıştır. Haznedar (2012) ise erkek öğrencilerin bilgi iletişim teknolojileri yeterliklerinin yüksek olduğunu, bu durumun erkek öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik tutumlarını etkileyebileceğini ifade etmektedir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

- Eğitim fakültesi öğrencilerinin başarı yönelimleri ve e-öğrenmeye yönelik tutumları arasındaki ilişkilerin incelendiği bu çalışmada, öğrencilerin başarı yönelimleri ile e-öğrenmeye yönelik tutumları arasında çok düşük düzeyde bir ilişki olduğu görülmüştür. Başarı yönelimleri ve e-öğrenmeye yönelik tutum arasındaki ilişkinin daha net olarak ortaya konması açısından bu araştırma farklı örneklemlerde tekrarlanabilir.
- Bu çalışmada öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik tutumları (memnuniyet, motivasyon ve kullanılabilirlik) genel olarak düşük çıktığı için öğrenciler açısından e-öğrenmeyi benimseyici öğrenme ortamları hazırlanabilir. Bu öğrenme ortamları kullanılan programların arayüzü, eğlenceli oluşu ve öğretim elemanlarının teknopedagojik yeterlikleri ile sağlanabilir.
- E-öğrenmeye yönelik tutumu olumsuz etkileyen psikolojik değişkenlerin tespitine ilişkin çalışmalar yapılabilir.
- Özellikle uygulamalı bazı derslerin uzaktan eğitimle yapılamayacağına dair görüşler, e-öğrenmeye yönelik tutumu etkileyebileceğinden e-öğrenme temelli eğitim programları geliştirilebilir.
- Konuya ilişkin e-öğrenmeye yönelik tutumun değişimini ve öğrenci başarısını ortaya koyan deneysel ve nitel çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Abbasi Kasani, H., & Shams, G. R. (2018). A research synthesis of critical success factors of e-learning: A model development. *Technology of Education Journal (TEJ)*, 13(1), 25-39.
- Abbasi, S., Ayoob, T., Malik, A., & Memon, S. I. (2020). Perceptions of students regarding E-learning during Covid-19 at a private medical college. *Pakistan Journal of Medical Sciences*, 36(COVID19-S4),S57.
- Adewole-Odeshi, E. (2014). Attitude of students towards E-learning in South-West Nigerian universities: an application of technology acceptance model. *Library Philosophy and Practice (e-journal)*, 1035, 1-18.

- Adıgüzel, A., & Dolmacı, A. (2018). Öğretmen adaylarının öğrenmeye yönelik tutumlarının farklı değişkenlere göre incelenmesi. *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi*, 6(2), 63-79.
- Akat, M., & Karataş, K. (2020). Psychological Effects of COVID-19 Pandemic on Society and Its Reflections on Education. *Electronic Turkish Studies*, 15(4), 1-13.
- Akcil, U., & Bastas, M. (2020). Examination of University Students' Attitudes towards E-learning during the COVID-19 Pandemic Process and the Relationship of Digital Citizenship. *Contemporary Educational Technology*, 13(1), 1-13.
- Akin, A., & Çetin, B. (2007). Başarı Yönelimleri Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Eurasian Journal of Educational Research (EJER)*, (26), 1-12.
- Arslan, S., & Akin, A. (2015). 2x2 Başarı yönelimleri ölçeği (revize formu): Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Sakarya University Journal of Education*, 5(1), 7-15.
- Ateş, A., & Altun, E. (2008). Bilgisayar Öğretmeni Adaylarının Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Gazi University Journal of Gazi Educational Faculty (GUJGEF)*, 28(3), 125-145.
- Baran, B., Kılıc, E., Bakar, A., & Çağıltay, K. (2010). Turkish university students, technology use profile and their thoughts about distance education. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 9(1), 235-242.
- Barış, M. F. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Uzaktan Öğretime Yönelik Tutumlarının İncelenmesi: Namık Kemal Üniversitesi Örneği. *Sakarya University Journal of Education*, 5(2), 36-46.
- Bertea, P. (2009). Measuring students' attitude towards e-learning. A case study. In *Conference proceedings of eLearning and Software for Education (eLSE)* (No. 01, pp. 417-424). "Carol I" National Defence University Publishing House.
- Biçer, H., & Korucu, A. T. (2020). E-öğrenmeye yönelik tutum ölçeğinin Türkçeye uyarlanması. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 10(1), 237-256.
- Boateng, R., Mbrokoh, A. S., Boateng, L., Senyo, P. K., & Ansong, E. (2016). Determinants of e-learning adoption among students of developing countries. *The International Journal of Information and Learning Technology*, 33(4), 248-262.
- Buluş, M. (2011). Öğretmen adaylarında bireysel farklılıklar perspektifinden amaç yönelimleri, denetim odağı ve akademik başarı. *Kuram ve uygulamada eğitim bilimleri*, 11(2), 529-546.
- Can, E. (2020). Coronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye'de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 11-53.
- Can, H. C., Özdemir, H., & Türksoy Işım, A. (2020). E-öğrenme beden eğitimi öğretmen adayları için ne ifade ediyor: Karma yöntem araştırması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(3), 1374-1386.
- Cidral, W. A., Oliveira, T., Di Felice, M., & Aparicio, M. (2018). E-learning success determinants: Brazilian empirical study. *Computers & Education*, 122, 273-290.

- Çiftci, S., Güneş, E., & Üstündağ, M. T. (2010). Attitudes of distance education students towards web based learning—a case study. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 2(2), 2393-2396.
- Çoban, H., & Tezci, E. (2019). Farklı değişkenler açısından öğretmenlerin e-öğrenmeye yönelik tutumlarının incelenmesi. *Iches Uluslararası İnsani Bilimler ve Eğitim Bilimleri Kongresi* (8-10 Kasım/İzmir/Türkiye), 130.
- Dikbaş, E. (2006). *Öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutumlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi. İzmir, Türkiye: Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Durmusa, A., & Kaya, S. (2011). Computer and instructional technologies preservice teachers' attitudes regarding distance education. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 28, 661-666.
- Elliot, A.J. & McGregor, H. (2001). A 2 × 2 Achievement Goal Framework. *Journal of Personality and Social Psychology*, 80, 501-519.
- Eom, S. B., & Ashill, N. J. (2018). A system's view of e-learning success model. *Decision Sciences Journal of Innovative Education*, 16(1), 42-76.
- Kurnaz, F. B., & Ergün, E. (2019). E-öğrenme ortamlarında öğrenme stilleri ve akademik başarı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 12(2), 532-549.
- Eroğlu, M., & Özbek, R. (2018). The Investigation of the Relationship between Attitudes Towards E-Learning and Self-Directed Learning with Technology of Secondary School Students1. *International Online Journal of Educational Sciences*, 10(5), 297-314.
- Gelibolu, M., Bayır, E., & Ünal, M. (2017). Çevrimiçi Öğrenme Ortamlarında Bilgi Paylaşma Davranışı ile E-Öğrenmeye Yönelik Tutum Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *11. Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumu, Malatya, Türkiye, 24 - 26 Mayıs*, cilt.1, ss.488-492
- Govindasamy, T. (2001). Successful implementation of e-learning: Pedagogical considerations. *The internet and higher education*, 4(3-4), 287-299.
- Gökdaş, İ. & Kayri, M. (2005). E-öğrenme ve Türkiye açısından sorunlar, çözüm önerileri. *Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 1-20.
- Gülbahar, Y. (2017). *E-öğrenme* (3. Baskı) Ankara: Pegem Akademi.
- Haznedar, Ö. (2012). *Üniversite öğrencilerinin bilgi ve iletişim teknolojileri becerilerinin ve e-öğrenmeye yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi. İzmir, Türkiye: Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Haznedar, Ö., & Baran, B. (2012). Eğitim fakültesi öğrencileri için e-öğrenmeye yönelik genel bir tutum ölçeği geliştirme çalışması. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 2(2), 42-59.
- Huang, J. J., Yang, S. J., Chiang, P. Y., & Tzeng, L. S. (2012). Building an e-portfolio learning model: Goal orientation and metacognitive strategies. *Knowledge Management & E-Learning: An International Journal*, 4(1), 16-36.
- Işık, A. H., Karakış, R., & Güler, G. (2010). Postgraduate students' attitudes towards distance learning (The case study of Gazi University). *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 9, 218-222.

- Kar, D., Saha, B., & Mondal, B. C. (2014). Attitude of university students towards e-learning in west Bengal. *American Journal of Educational Research*, 2(8), 669-673.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Korucu, A. T., & Ertekin, H. (2020). Kpss Kursunda Eğitim Gören Aday Öğretmenlerin E-Öğrenmeye Yönelik Tutumları. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 100-113.
- Kürtüncü, M., & Kurt, A. (2020). COVID-19 pandemisi döneminde hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitim konusunda yaşadıkları sorunlar. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 66-77.
- Lemyre, P., Roberts, G. C., & Ommundsen, Y. (2002). Achievement goal orientations, perceived ability and sports personship in youth soccer. *Journal of Applied Sport Psychology*, 14, 120–136.
- Liaw, S. S., Huang, H. M., & Chen, G. D. (2007). Surveying instructor and learner attitudes toward e-learning. *Computers ve Education*, 49, 1066–1080.
- Mehra, V., & Omidian, F. (2011). Examining students' attitudes towards e-learning: A case from India. *Malaysian Journal of Educational Technology*, 11(2), 13-18.
- Mishra, S., & Panda, S. (2007). Development and factor analysis of an instrument to measure faculty attitude towards e-learning. *Asian Journal of Distance Education*, 5(1), 27-33.
- Öktem, T. (2020). Investigation of physical education and sports students' attitudes towards e-learning. *Journal of Education and Learning*, 9(4), 49-54.
- Özcan, S., Gökçearslan, Ş., Solmaz, E., Seferoğlu, S., Kukul, V., & Karademir, T. (2018). Öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutumları ve yenilikçilik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Children and Youth Services Review*, 91, 47-54.
- Özkul, A. E. & Aydın, C. H. (2012). Öğrenci Adaylarının Açık ve Uzaktan Öğrenmeye Yönelik Görüşleri. *XIV. Akademik Bilişim Konferansı*, 1-3 Şubat 2012, Uşak.
- Park, J. H., Lee, E., & Bae, S. H. (2010). Factors influencing learning achievement of nursing students in e-learning. *Journal of Korean Academy of Nursing*, 40(2), 182-190.
- Peytcheva-Forsyth, R., Yovkova, B., & Aleksieva, L. (2018, December). Factors affecting students' attitudes towards online learning-The case of Sofia University. In *AIP conference proceedings* (Vol. 2048, No. 1, p. 020025). AIP Publishing LLC.
- Pintrich, P. R., Conley, A. M. ve Kempler, T. M. (2003). Current issues in achievement goal theory and research. *International Journal of Educational Research*, 39, 319–337.
- Rafiq, F., Hussain, S., & Abbas, Q. (2020). Analyzing Students' Attitude towards E-Learning: A Case Study in Higher Education in Pakistan. *Pakistan Social Sciences Review*, 4(1), 367-380.
- Sezer, B. (2016). Faculty of medicine students' attitudes towards electronic learning and their opinion for an example of distance learning application. *Computers in Human Behavior*, 55, 932-939.
- Somuncuoğlu, Y. & Yıldırım, A. (1999). Relationships between achievement goal orientations and use of learning strategies. *Journal of Educational Research*, 92(5), 267-278.

- Suri, G., & Sharma, S. (2013). The impact of gender on attitude towards computer technology and e-learning: An exploratory study of Punjab University, India. *International Journal of Engineering Research*, 2(2), 132-136.
- Şentürk, C. (2016). Öğretmenlerin e-öğrenmeye yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Journal of International Social Research*, 9(43), 1501-1512
- Tekinarslan, E. (2008). Attitudes of Turkish distance learners toward internet based learning: An investigation depending on demographical characteristics. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 9(1), 67-84.
- Wagner, N., Hassanein, K., & Head, M. (2008). Who is responsible for e-learning success in higher education? A stakeholders' analysis. *Journal of Educational Technology & Society*, 11(3), 26-36.